

MÁTRAI LÁSZLÓ
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA I. OSZTÁLYÁNAK
KÖNYVTÖRTÉNETI ÉS BIBLIOGRÁFIAI FOLYÓIRATA

91. ÉVF. 1976/2. SZ.

B. KOZOCSA ILDIKÓ Az egyházi könyvtárak muzeális értékeinek restaurálása
158. oldal.

http://epa.oszk.hu/00000/00021/00292/pdf/MKSZ_EPA00021_1975_91_02_00292.pdf

5. A lövöldi Corvina is restaurálásra szorult. Az ősnymtatványt Mátyás király adományozta a lövöldi karthausi kolostornak. A kolostor pusztulása után (1551) néhány évvel már az esztergomi Főegyházmegyei Könyvtár tulajdonába került. Korábban HOPFMAN Edit és BEKKOVITS Ilona foglalkozott a kötettel művészettörténeti szempontból. Véleményük szerint a kötés Nürnbergben készült. Sz. KOROKNAY Éva stiláris vizsgálatai alapján bebizonyítja, hogy a kötés távol áll a nürnbergi gótikus kötésektől.¹⁰ A táblafelület részletmintáit összegyűjtve rekonstruálja a könyvkötő műhely bélyegzőkészletét és ennek alapján még hat olyan kötetet nevez meg, amelyek az ún. lövöldi Corvinával azonos műhelyben —Lövdön — készültek.

Az ősnymtatvány felső táblájának vaknyomásos díszítése gótikus elrendezésű ugyan (a felület rombusz alakú mezőkre tagolt, a metszéspontokon egy-egy rozetta), a hátsó táblán azonban már hangsúlyozottabban reneszánsz stílus érvényesül: nagyméretű köralakú középdisz, amelyből sugáralakban több párhuzamos vonal indul ki. A vonalakon egy-egy apró rozetta helyezkedik el. A kötés elsősorban azért szorult restaurálásra, mert a nagyméretű, súlyos, véretekkel is megterhelt felső fatábla a bordáknak a nyílásban történt repedése következtében — a gerincbőrrel együtt — levált a könyvtestről.

A tábla kinyitása így mindig azzal a veszéllyel járt, hogy a gerincbőr tovább repedezik, szakad; a nehéz, vastag fatábla pedig a könyvtesten csúszkálva azon mind több sérülést okoz. A sötétbarna bőrborítás több helyen felrepedt, kopott, főként a fatáblák élein és a gerincen hiányos. A szép mívű, áttört csatok és a sarokvédő veretek a felső táblán épek, a középső négyzet alakú veretnek csak a bőrbe benyomódott kerülete látszik. A hátulsó tábláról egy csúszó gomb, az összekötő bőrpántok a csatokkal együtt elvesztek. A könyvtesten sötét sárga és barna vízfoltok, penészfoltok voltak.

Az első és az utolsó kettő ív fűzése felbomlott, ezeket lefejtettük a könyvtestről. A penész - foltokat fertőtlenítettük, az egyéb foltokat a papír rostjaira veszélytelen fehéritőszerrel tisztítottuk. Bőrnyílásos előzékeket készítettünk, majd az íveket hozzáfűztük a bordákhoz. A felső tábláról leszakadt öt bordapántot és a bőrből font oromszegő szalagok végeit bőrrel megerősítettük és összevarrtuk. A bordapántok végeit faékekkel erősítették hajdan a táblákhoz. Szokatlan, de igen szakszerű, gondos könyvkötői munkára vall az a megoldás, hogy a fatábla élein a kettős bordáknak megfelelő alakú domború kis tokot

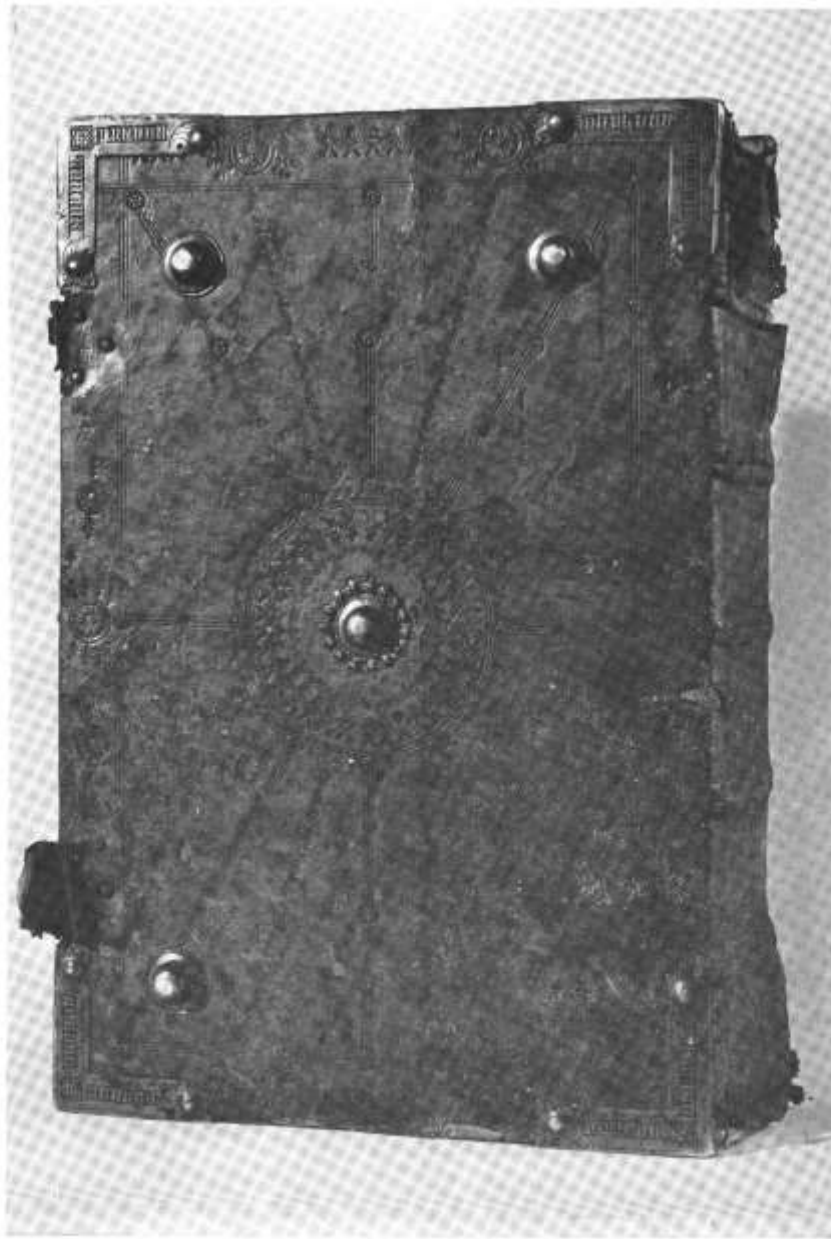
faragott ki a mester és ebbe bújtatta be a bordapántok végeit, majd faékkal rögzítette azokat. A restauráló munkát igen megnehezítette az a körülmény, hogy a hátsó táblát nem szereltük le a könyvtestről. Kár lett volna ugyanis a tökéletesen jó állapotban levő bordapántok végeit kibontani a táblából és a bőrborítást lefejteni. Így hát csak a gerinc közelében levő sarokvereteket kellett levenni azért, hogy a hiányos gerincbőr alá kerülő új kecskebőr széleit rá lehessen dolgozni a fatáblákra a régi bőrborítás alá.

A táblákon látható kerek lyukak azt jelezték, hogy valamikor kenyérbogár támadta meg azokat. Biztonság kedvéért a lyukakba rovarölőszert fecskendeztünk, majd bőrporral és ragasztóval tömítettük, a bőrhiányokat kiegészítettük. A hátsó tábla valamikor kettérepedt, de igen szakszerűen összeékelték, csak a bőrborításon látszott egy vékony törésvonal. Ezt azonban csaknem nyomtalanul sikerült eltüntetni a bőr konzerválása során. A véreket megtisztítottuk az oxidrétegtől, viasztartalmú pasztával bevontuk. A hátsó táblán, a leszakadt és elveszett bőrpántoknak a bőrborítás alatt rejtő végeit kiemeltük.

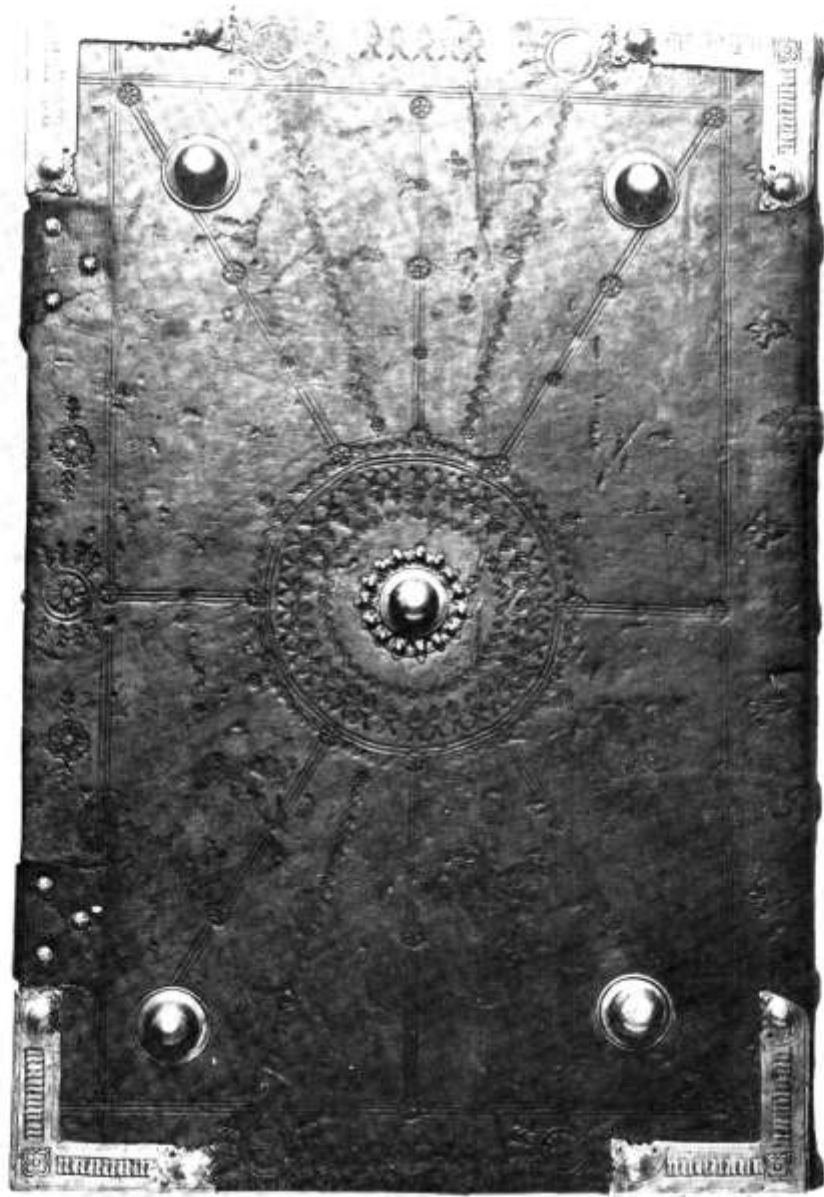
A kétujjnyi széles, kemény, vastag bőrdarabkákat lágyítás, konzerválás után az új kecskebőrből készült bőrpántokra rádolgoztuk, így rekonstruálni lehet, milyen volt a díszítésük: hármasszoros párhuzamos vonalak közötti hosszanti mezőben apró paszományminta, amely a felső tábla bélyegzői között nem lelhető fel, de a hátsó táblán a kör alakú középdiszából sugarasan kiinduló vonalfajták közül az egyiknek alkotóeleme. A bőrpántokat rögzítő virág alakú rézsögekből néhány hiányzott; hasonlókat, valamint a két rézcsatot fémrestaurátor készítette el. Utóbbiak egyszerű, díszítetlen sárgarézlapocskák.

9 RAYNERIXJS de PiSis: Pantheologia S. Summa Universae Theologiae.
Nürnberg, 1477. Inc. I. 1. XV. (Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár.)

10 Sz. KOROKNAY Éva: A lövöldi karthausi kolostor kötéseiről. Esztergom
Évlapjai. Az Esztergomi Múzeumok Évkönyve I. Bp. 1960. 25 — 32.

Inc. I. 1. XV. Raynerius de Pisis: Pantheologia . . . Nürnberg, 1477 — A Iövöldi Corvina hátlapja, restaurálás előtt

Ine. I. I. XV. Raynerius de Pisis; Pantheologia . . . Nürnberg, 1477 — A lövöldi Corvina hátlapja, restaurálás után